

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2347

Vragen van het lid **Van Baarle** (DENK) aan de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *discriminatie bij de controle op de Basisregistratie Personen* (ingezonden 16 maart 2022).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Huffelen** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 6 april 2022).

Vraag 1

Herinnert u zich uw uitspraken tijdens het plenaire debat over het wetsvoorstel inzake de Basisregistratie Personen, waarin u aangaf dat er door middel van risicoprofielen is gediscrimineerd en u heeft toegezegd dit te onderzoeken?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe bent u van plan uw toezegging om de toedracht van deze discriminatie te onderzoeken gestand te doen, wie voert dit onderzoek uit en hoe waarborgt u de onafhankelijkheid van dit onderzoek?

Antwoord 2

In de brief die ik 25 maart jongstleden aan uw Kamer zond,² gaf ik hierover het volgende aan. In oktober vorig jaar deelde mijn ambtsvoorganger met uw Kamer samenvattingen van alle risicoprofielen die sinds de start van het project in 2014 zijn gebruikt.³ Daartoe behoorde ook het profiel «Niet meer woonachtig in Nederland», dat in het verleden in het kader van LAA is gehanteerd door de Belastingdienst/Toeslagen, bij het onderdeel Toeslagen. Dit profiel betrof alleenstaande personen ouder dan 60 jaar die in het buitenland zijn geboren en staan ingeschreven op een woonadres in

¹ Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 46–11, Wijziging van de Wet basisregistratie personen in verband met de invoering van een centrale voorziening ter ondersteuning van de colleges van burgemeester en wethouders bij het onderzoek of een persoon als ingezetene in de basisregistratie personen op een adres in de gemeente dient te worden ingeschreven alsmede naar de juistheid van de gegevens betreffende het adres van een ingezetene in de basisregistratie personen (35 772)

² Kamerstuk 35 772, nr. 20.

³ Bijlage bij Kamerstuk 35 772, nr. 6 (nota naar aanleiding van het verslag).

Nederland, met een lopende uitkering en eventueel een toeslag. Het signaal ging over de vraag of de betrokkene nog wel op het adres woonde. In het debat op 3 februari jongstleden over het wetsvoorstel BRP Landelijke Aanpak Adreskwaliteit,⁴ uitten leden Ceder, Leijten en Van Baarle hun bezwaren tegen dit profiel. Ook ik keur het af, omdat het feit dat iemand niet in Nederland is geboren, één van de selectiecriteria binnen dit profiel was. Ik heb uw Kamer toegezegd dat ik onderzoek hoe en waar dit profiel in het kader van LAA is toegepast.

Bij de Belastingdienst en Toeslagen is reeds intern onderzocht of de verwijzing naar het betreffende profiel terug te vinden is in het archief van de Terugmeldvoorziening. Ik kan u op dit moment melden dat de Belastingdienst/Toeslagen mij heeft laten weten dat er 22 signalen (terugmeldingen over 22 personen) zijn gevonden met een verwijzing naar het betreffende profiel. Deze signalen zijn eind 2015 aan een drietal gemeenten geleverd, daarna niet meer. De Belastingdienst/Toeslagen geeft voorts aan dat bij een van deze 22 personen het adres gewijzigd is in de BRP in de periode oktober 2015 tot oktober 2016. Dit betrof overigens een terugmelding die krachtens de beschikbare informatie niet door de gemeente in onderzoek genomen is. Er is sprake van een verlaging van de door betrokkene ontvangen toeslagen in 2016 ten opzichte van 2015. Er is ook bij drie andere personen (over wie een terugmelding is gedaan) een wijziging ten aanzien van de toeslagen in de betreffende periode geconstateerd. Bij een persoon had de wijziging betrekking op de aanvang van een partnerschap. Er was een verlaging van de door betrokkene ontvangen toeslagen in 2016 ten opzichte van 2015. Bij de twee andere personen had de wijziging betrekking op het gegeven dat naast de betrokkene ook een andere persoon in de betreffende periode op het adres ingeschreven is. Er is in beide gevallen sprake van een verhoging van de door betrokkene ontvangen toeslagen in 2016 ten opzichte van 2015. De Belastingdienst/Toeslagen heeft niet kunnen vaststellen of en in hoeverre de wijzigingen in de BRP en ten aanzien van de toeslagen verband houden met de terugmelding (LAA-signaal). Ook is het mogelijk dat de BRP-wijziging en de vermelde verlagingen en verhogingen van de toeslagen (mede) het gevolg zijn van andere oorzaken. Er zijn op dit moment aldus nog geen causale verbanden vastgesteld.

Ik laat onafhankelijk onderzoek uitvoeren door een externe forensisch onderzoeker naar de toepassing van dit profiel, onder andere bij de drie gemeenten. De resultaten van dit onderzoek wil ik zo spoedig mogelijk aan uw Kamer melden. Dit onafhankelijk onderzoek moet uitwijzen of er causale verbanden zijn tussen (1) het LAA-signaal (de terugmelding) – (2) een eventueel adresonderzoek – (3) een BRP-correctie – (4) een wijziging in toeslagen of uitkeringen. Het onderzoek zal aldus moeten uitwijzen wat er met de signalen is gebeurd en of deze daadwerkelijk door gemeenten in onderzoek zijn genomen. In dit onderzoek gaat het om de beoordeling van de 22 individuele gevallen. Daarvoor is het noodzakelijk om persoonsgegevens van betreffende personen te verwerken (op te vragen uit de BRP), zodat bij gemeenten de aanwezige dossiers kunnen worden opgevraagd. Hierbij moet vanzelfsprekend de privacy van betrokken personen voldoende gewaarborgd zijn. Als een correctie in de BRP heeft plaatsgevonden is de laatste stap om te achterhalen welke gevolgen die adrescorrectie had, voor bijvoorbeeld het recht op een toeslag of uitkering.

Vraag 3

In hoeveel gevallen is het betreffende discriminerende profiel toegepast?

Antwoord 3

De Belastingdienst/ Toeslagen heeft mij laten weten dat er 22 signalen (terugmeldingen over 22 personen) zijn gevonden met een verwijzing naar het betreffende profiel. Zie verder het antwoord op vraag 2.

Vraag 4

Zijn er op grond van het betreffende profiel onderzoeken dan wel sancties toegepast? Zo ja, in hoeveel gevallen?

⁴ Handelingen II 2021–22, nr. 46, item 11.

Antwoord 4

Dat is mij op dit moment niet bekend, het genoemde onafhankelijke onderzoek zal dit moeten uitwijzen. Zie verder het antwoord op vraag 2.

Vraag 5

Welke maatregelen neemt u om mensen die door het betreffende discriminerende profiel zijn gedupeerd tegemoet te komen?

Antwoord 5

Het is mij op dit moment niet bekend of dit profiel gevolgen heeft gehad voor de 22 personen, het genoemde onafhankelijke onderzoek zal dit moeten uitwijzen. Zie verder het antwoord op vraag 2.

Vraag 6

Wie waren op de hoogte van het bestaan van het betreffende profiel en hoe is dit profiel tot stand gekomen? Kunt u hierbij aangeven tot op welk ambtelijk niveau kennis was van het bestaan van dit profiel?

Antwoord 6

Het profiel is in 2015 opgesteld voor het project Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) en is gehanteerd door de Belastingdienst/Toeslagen, bij het onderdeel Toeslagen. Ik ga ervan uit dat in ieder geval bij de Belastingdienst/Toeslagen, bij stichting ICTU (uitvoering LAA) en bij de drie gemeenten die de betreffende signalen ontvingen op ambtelijk niveau kennis was van het bestaan van dit profiel. Tot op welk ambtelijk niveau deze kennis er was en wie of welke gremia verder precies op de hoogte waren is mij niet bekend.

Vraag 7

Waren er kabinetsleden op de hoogte van het bestaan van dit betreffende profiel?

Antwoord 7

Het is niet gebruikelijk dat bewindslieden op de hoogte zijn van de profielen binnen LAA. Uiteraard is mijn ambtsvoorganger in oktober 2021 op de hoogte gebracht van het overzicht van de profielen die met uw Kamer zijn gedeeld. Het betreffende profiel maakt onderdeel uit van dit overzicht.

Vraag 8

Zijn er besluitvormende stukken of stukken van een andere aard waarin over dit profiel is geschreven of stukken waarin dit profiel vermeld wordt? Zo ja, kunt u deze delen met de Kamer?

Antwoord 8

Ik ga ervan uit dat er stukken zijn waarin dit profiel gemeld wordt. Zoals aangeven in het antwoord op vraag 2 laat ik onafhankelijk onderzoek uitvoeren door een externe forensisch onderzoeker naar de toepassing van dit profiel.

Vraag 9

Wat was de achterliggende reden om dit betreffende profiel te hanteren?

Antwoord 9

Het profiel is toegepast in het kader van het project Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA). Het doel was om onjuiste adresgegevens in de BRP te vinden en te corrigeren. Het profiel ging over de vraag of de betrokkene nog wel op het adres woonde.

Vraag 10

Worden er maatregelen genomen ten aanzien van de personen die verantwoordelijk zijn voor het betreffende profiel?

Antwoord 10

Dat is niet aan de orde.

Vraag 11

Zijn er andere profielen toegepast waarbij er mogelijk is gediscrimineerd? Zo ja, welke?

Antwoord 11

In oktober vorig jaar deelde mijn ambtsvoorganger met uw Kamer samenvattingen van alle risicoprofielen die sinds de start van het project in 2014 zijn gebruikt.⁵ Daartoe behoorde ook het profiel waar deze vragen op zien.

Hierbuiten zijn er geen profielen binnen LAA gehanteerd. Zoals volgt uit deze samenvattingen was het feit dat iemand niet in Nederland is geboren, in de overige profielen geen selectie criterium.

Voor het project LAA is in 2018 een Privacy Impact Assessment (PIA) verricht door een onafhankelijk onderzoeksbureau. De PIA belicht onder andere het risico op discriminatie op grond van bijzondere persoonsgegevens. Over het project oordeelt de PIA dat discriminatie feitelijk zou kunnen plaatsvinden, omdat informatie over iemands afkomst afgeleid kan worden uit bijvoorbeeld de naam. De onderzoekers concluderen dat deze gegevens niet als criteria worden gebruikt in de aanpak, waardoor LAA binnen de grenzen blijft van wat als objectief gerechtvaardigd wordt gezien door de Nederlandse bestuursrechter en het EVRM. De PIA bevat op dit onderdeel (voorkomen van discriminatie) geen adviespunten.

Vraag 12

Bent u bereid om op grond van het toegepaste discriminerende profiel aangifte te doen van een mogelijk ambtsmisdrijf? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 12

Dat is niet aan de orde.

Vraag 13

Bent u bereid om uw excuses aan te bieden vanwege het hanteren van een discriminerend profiel?

Antwoord 13

Zoals ik heb aangegeven in het debat met uw Kamer op 3 februari jongstleden keur ik de toepassing van dit profiel af.

Vraag 14

Bent u bereid om deze vragen te beantwoorden voor de voortzetting van het plenaire debat?

Antwoord 14

Ja.

⁵ Bijlage bij Kamerstuk 35 772, nr. 6 (nota naar aanleiding van het verslag).